

लीज फायनान्सद्वारे कर्ज घेऊन यंत्रसामुग्री/वाहने
इत्यादी खोरदी करण्यास बंदी घालणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन निर्णय, झ्रपांक : भा.अका-१००/प्र.ळ.३०-९८/अर्थसंवल्प-१९,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- २९ जुलै, १९९८.

प्रस्तावना :-

शासनाच्या असे निर्दर्शनास आले आहे की, निरनिराळे शासकीय / निमशासकीय विभाग, महामंडळे, उपक्रम लीज फायनान्सद्वारे कर्ज घेऊन यंत्रसामुग्री / वाहने खोरदी करीत आहेत. तसेच कोणतीही तरतुद मंजूर झालेली नसताना यंत्रसामुग्री / वाहने खोरदी करण्याकरिता लीज फायनान्स पद्धतीने कर्ज घेण्यासाठी नियिदा मागवून त्या अंतिम केल्या जातात व त्यानंतर तरतुदी मंजूर करून देण्याचे प्रस्ताव पाठविले जातात. लीज फायनान्सचा मार्ग स्वीकारण्याच्या कारणांपैकी एक महत्वाचे कारण असे दिसते की, संबंधित कारणासाठी पुरेशी अंदाजपत्रकीय तरतुद उपलब्ध नसल्याने विभाग त्याचे खोरदीचे प्रस्ताव लवक्ष मंजूर करावेत व खोरदीचा पूर्ण भार त्याचे वर्षीच्या अंदाजपत्रकावर पढू नये म्हणून हा मार्ग प्रस्तावित करते. याचा अर्थ लीज फायनान्सचा मार्ग हा मूलतः अर्योपायाच्या दृष्टीने पर्याय म्हणून यापण्याचा मार्ग आहे.

शासन साधनमामुग्री उभारताना कर वसुलीबरेबरच खुल्या बाजारातून कर्ज घेते. या कर्जावरील व्याजाचे दर हे कमी असतात. शासन खुल्या बाजारात कर्ज उभारण्यासाठी आत्मावर कर्जावरील व्याजाचे दर हे व्यापारी कर्जपिक्षा खूप कमी असतात. गेल्या काही वर्षांतील शासनाने उभारलेल्या कर्जाचा दर हा १२ ते १४ टक्के आहे. लीज फायनान्सद्वारे कर्ज घेतल्यानंतर मात्र पस्तफेडीसाठी परिणामकाऱ्य व्याज दर हा १३ ते २० टक्के इतका असू शकतो. त्यामुळे शासनाच्या व उपक्रमाच्या खोरदीसाठी अतिवित निधी उपलब्ध करून घेत असताना लीज फायनान्सचा मार्ग स्वीकारणे हे नेहमीच आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर असेल असे नाही. लीज फायनान्सद्वारे उभे करावयाचे कर्ज हे काही घेला फायदेशीर ठर शकते, परंतु नेहमीच असे घडेल असे नाही. सबब शासनाच्या पांपारिक निधी उभारण्याच्या पद्धतीपेक्षा ही निधी उभारण्याची पद्धत घेगळी असल्याने यामध्ये प्रकारणनिहाय निर्णय घेणे आवश्यक आहे. त्या अनुंतंगाने प्रस्तावाचा विद्यार कठन शासन खालीलप्रमाणे आवेद देत आहे:-

शासन निर्णय :-

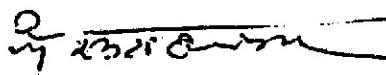
लीज फायनान्स पद्धतीने कर्ज घेऊन यंत्रसामुग्री / वाहने इत्यादी खोरदी करण्याची शासकीय नियमात नस्तुद नाही. त्यामुळे निरनिराळे शासकीय / निमशासकीय विभाग, महामंडळे व उपक्रम यांनी लीज फायनान्स पद्धतीने कर्ज घेऊन यंत्रसामुग्री / वाहने इत्यादी खोरदी करू नये. लीज फायनान्स पद्धतीने करण्यात येणारी खोरदी तुलनात्पकदृष्ट्या अधिक सोयीकर व आकर्षक वाटन असली तरी प्रत्यक्षात लीज फायनान्स पद्धतीमध्ये अंतर्भूत असणारे व्यापारी खरुपाचे व्याज, दंडनीय व्याज विद्यारात घेता. अशा प्रकाराची खंगडी नेहमीच परवडणारी असण्याची शवयता नाही. त्यामुळे लीज फायनान्स पद्धतीने कर्ज घेऊन कोणतीही खोरदी, प्रशासनिक विभाग,

शासनाचे अंगीकृत उपक्रम, शासनाच्या नियंत्रणाखालील वेधानिक अथवा निमशासकीय संस्थांनी, परखर करण्यास या आदेशाद्वारे बंदी घालण्यात येत आहे.

२. विशिष्ट परिस्थितीत लीज फायनान्स पद्धतीने खोरडी करणे आवश्यक असल्यास त्याबाबत नियमात तातूद नसल्यामुळे सदर प्रस्तावास वित्त विभागामार्फत शासनाची पूर्वमान्यता घेणे आवश्यक राहील.

३. मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांना अशी विनंती करण्यात येते की, त्यांनी वरील आदेश त्यांच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखालील सर्व कार्यालयांच्या निर्धानास आणण्याची व्यवस्था करावी आणि त्यांच्याकडून या शासन निर्णयानुसार योग्य ती कार्यवाही केली जाईल, याची प्रशासकीय विभाग म्हणून आवश्यक ती दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांदाने,

(पि. सुद्धमण्यम)
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्री यांचे सचिव
उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव
सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहायक,
मंत्रालयीन विभागांचे सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,
सर्व विभागीय आयुक्त,
महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई,
महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर,
महालेखापाल-३ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
महालेखापाल-४ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर,
संचालक (लेखा व कोषागारे), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
अधिदान व लेखा: अधिकारी, मुंबई,
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,

- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई,
- प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई
- प्रबंधक, लोकायुक्त व उप लोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
- सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
सर्व जिल्हाधिकारी,
सर्व जिल्हा परिपटांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
संपर्क अधिकारी, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
वित्त विभागातील सर्व सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव व सर्व कार्यालये,
निवड नसी. वित्त विभाग (अर्थमंकल्प-१३).

- (पत्राने)